

ДОВІДКА

Загальновійськовий (артилерійський) полігон № 237 «Тарутинський» діяв з 1945 року¹ до початку 2000-х рр. і охоплював 24,534 тис. га цілинних степових земель між селами Весела Долина, Пасічне, Старосілля, Миколаївка, Ламбровка і Бородіне Тарутинського району Одеської області. Полігон як складова армійської структури був розформований за наказом командира військової частини № 15 від 29 лютого 2004 року².

Полігон перебував у розпорядженні Одеського військового округу ЗС СРСР. На початку 1990-х рр. замість округу було створено Південне оперативне командування зі штабом в Одесі. Попри наявне рішення про закриття полігону, Міноборони України займає позицію, що цей підрозділ успадкував майнові права ОдВО. Однак оскільки передача прав на землю не була оформлена і Південне оперативне командування не витребувало (і не отримувало) ділянку у своє користування, а землі полігону належать державі, то належним їх розпорядником є місцевий орган державної влади, тобто райдержадміністрація. На цій підставі 2005 р. Тарутинська РДА оголосила всю територію колишнього полігону землями запасу у віданні Веселодолинської сільської ради (розпорядження «Про використання земель Тарутинського загальновійськового полігону» № 10100/А-2005 та «Про внесення змін до деяких розпоряджень голови райдержадміністрації щодо урегулювання земельних відносин з військовими формуваннями» № 368/А-2005).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.07.2006 року № 390-р «Про передачу майнових комплексів військових містечок» військове майно військового містечка № 10 на території Веселодолинської сільської ради Тарутинського району передано у власність територіальних громад району³.

Важливість території полігону для збереження степових екосистем була відома давно, але більша частина його земель після 2005 р. пішла в оранку під посіви зернових і виноградників. Зберегти у статусі ПЗФ вдалося тільки 20 % території. Однак і з цієї площею заказник «Тарутинський степ» став другою найбільшою степовою територією ПЗФ України, поступається за розмірами лише біосферному заповіднику «Асканія-Нова». Територія заказника номінована як об'єкт Смарагдової мережі⁴.

---

¹ Постанова Ради народних комісарів УРСР від 18.12.1945 року № 20021063 «Про відведення 20000 га земель на території Бородинського, Тарутинського і Саратського районів Ізмаїльської області для організації окружного артополігону Одеського військового округу»

² <http://izvestiya.odessa.ua/uk/2013/07/20/zemlya-tarutynskogo-poligonu-zalyshytsya-derzhavnoyu>

³ <http://chornomorka.com/archive/a-2173.html>

⁴ Болтачов О.Р., Дідух Я.П., Дудкін О.В., Іваненко І.Б., Карпова Є.П., Кохан О.В., Онищенко В.А., Парчук Г.В., Проценко Л.Д., Сіренко І.П., Соломаха Т.Д., Червоненко О.В., Яремченко О.А. Смарагдова мережа в Україні/За ред. Проценка Л.Д. – К.: Хімджест, 2011

Ландшафтний заказник місцевого значення «Тарутинський степ» створений рішенням Одеської обласної ради від 26 квітня 2012 року № 445-VI⁵, відповідно до якого заказником оголошено природну територію Веселодолинської сільської ради Тарутинського району загальною площею земель 5200 га, лісів та інших вкритих лісами площ – 400 га⁶.

Основну цінність заказника становлять збережені тут екосистеми різнотравно-типчакowo-ковилових і типчакowo-ковилових цілинних і вторинних степів з домінуванням ковил волосистої, Лессінга, рідше – інших видів ковили, типчака і тонконога. Серед поширених тут тварин майже 40 видів занесено до Червоної книги України. Особливо велике значення Тарутинський степ має для збереження рідкісних видів степових птахів та мишівки степової, популяція якої у заказнику є однією з останніх в Україні⁷. Понад століття значна частина полігону не розорювалась і не мала інтенсивного впливу господарської діяльності людини.

Степовим екосистемам належить важлива роль у депонуванні двоокису вуглецю. Варто пам'ятати, що рівень вмісту CO₂ в атмосфері подолав особливу позначку і позначив тим самим небезпечну "нову еру" у процесах зміни клімату. Зниження рівня вуглекислого газу в атмосфері тепер не передбачається протягом "багатьох поколінь". За даними Всесвітньої метеорологічної організації 2015 року в атмосфері було зафіксовано рекордний зміст CO₂ (400 часток на мільйон).

4 листопада вступила у силу Паризька угода щодо клімату. В інтерв'ю DW координатор кліматичної діяльності ООН Патрісія Еспіноса назвала цей документ історичним. За її словами, він "закладає основу для іншого світу". Більше читайте тут: <http://dt.ua/WORLD/nabula-chinnosti-parizka-ugoda-po-klimatu-223573.html?tsc=unian>

---

⁵ http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=246050926

⁶ <http://archive.ec/nroNd>

⁷ Вакаренко Л. П. Рослинність Тарутинського степу (Одеська область) та проблеми її охорони/Л.П. Вакаренко, Д.В. Дубина // Чорноморський ботанічний журнал. – 2013. – т. 9, №. 2. – с. 283-291. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chbj_2013_9_2_15